

Samenwerking binnen landelijk Programma
Democratie in Actie &
Onderwerp Pilot Digitale Democratie

Steller Liesbeth van de Wetering

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon +31650215753 Bijlage(n) -

Ons kenmerk

Datum 18-9-2019 Uw brief van

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Met deze brief informeren we uw Raad over het doel en de inhoud van de samenwerking met andere gemeenten en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) omtrent Democratische Vernieuwing, waaronder de pilot Digitale Democratie.

Democratie in Actie en samenwerking met andere gemeenten

Groningen werkt samen met Rotterdam, Amsterdam, Den Haag en Utrecht (de G4), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en het ministerie van BZK aan de invulling van het landelijke Programma Democratie in Actie. Deze G5-gemeenten streven allemaal naar een inclusieve lokale democratie met een brede betrokkenheid van inwoners. Inclusieve democratie gaat erover meer en andere mensen op betere manieren te betrekken en op een eigen manier hun inbreng te laten doen. Alleen dan kan het lokale bestuur optimaal invulling geven aan haar besluiten. Het streven naar een inclusievere democratie doen we niet enkel voor een beter bestuur. Net zo belangrijk is het feit dat inwoners meer betrokken raken bij de lokale democratie, eigenaarschap ervaren en daarmee meer vertrouwen krijgen in de democratie. De participatieve democratie schraagt de representatieve democratie. Om van deze ambitie werkelijkheid te maken hebben de vijf steden een gezamenlijk actieprogramma ontwikkeld, waarbij we een drietal uitgangspunten hanteren:

1. Maatwerk in de steden

De acties voor een inclusievere democratie zijn praktijkgericht. In de steden zijn de behoeften en het karakter van de wijken en inwoners leidend om de projecten en producten zo effectief mogelijk te laten zijn. De steden leren van elkaar om het uiteindelijk in de eigen praktijk toe te passen.

2. *Uitnodigend bestuur*

Om inwoners op een laagdrempelige manier bij de maatschappelijke (eigen straat, buurt en verenigingen) en politieke (gemeenteraad) democratie te betrekken is een open en uitnodigende houding de gemeente nodig. “Een overheid die van burgers vraagt zich betrokken op te stellen, moet ook zorgen voor adequate ondersteuning. Voor bewoners die uit zichzelf niet of nauwelijks meedoen aan inspraak en participatie, zullen we ons daartoe in de haarvaten van de stad moeten begeven.”

3. *Durven te experimenteren*

Om daadwerkelijk meer en andere inwoners bij de lokale democratie te betrekken moeten er nieuwe werkwijzen uitgeprobeerd worden. Binnen iedere gemeente worden daarom pilots opgezet, uitgevoerd en instrumenten ontwikkeld. Zo is Groningen bezig een Toolbox Participatie te ontwikkelen, die door medewerkers, initiatiefnemers en ontwikkelaars gebruikt kan worden, om een goed en passend participatieproces te organiseren zodat zoveel mensen gehoord en betrokken worden.

Democratiepact met de G5 en noordelijke samenwerking

Met de vier grote steden en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) zal Groningen de gezamenlijke acties verzegelen in een Democratiepact. Het doel is om met deze acties de lokale democratieën in de G5 inclusiever te maken. Tegelijkertijd zijn we met het ministerie van BZK en een aantal Noordelijke gemeenten de samenwerking aan het verstevigen. Daartoe hebben wij bij de Week van de Democratie met de Noordelijke Dag van de Democratie het voortouw genomen. Voor Groningen is zowel het netwerk als de inhoudelijke verdieping in deze allianties relevant. Tevens zal BZK het democratiepact met financiële middelen ondersteunen. De samenwerking binnen de G5 kan ons helpen de lopende experimenten Gebiedsgericht Werken & Democratische Vernieuwing beter te spiegelen, evalueren, conclusies te trekken en in een vervolgaanpak in te bedden. In deze brief zoomen we verder in op de reeds gestarte *pilot Digitale Democratie*.

Digitale Democratie: aanleiding en doel

De Gemeente Groningen doet, als onderdeel van het Democratiepact, mee aan de landelijke proeftuin Digitale Democratie. Het Ministerie van BZK organiseert deze proeftuin Digitale Democratie in samenwerking met ICTU en Netwerk Democratie. Met deze brief informeren we uw Raad over het doel en de inhoud van deze pilot en over onze inzet en samenwerking met andere gemeenten op dit gebied.

Met digitale democratie doelen we op burgerbetrokkenheid en -participatie via digitale middelen. We starten een online participatieplatform: *De Stem van Groningen*. Digitale Democratie is in opkomst. Groningen is hiermee onderdeel van een bredere beweging: in heel Nederland maken gemeenten werk van digitale democratie en bouwen aan online participatieplatforms.

De Gemeente Groningen kent al een lange traditie van samenwerken met haar inwoners. Er wordt intensief samengewerkt met bewoners(groepen), corporaties en andere partijen. Daarbij experimenteert de gemeente, zoals met de [5 experimenten gebiedsgericht werken/lokale democratie](#), en ontwikkelt innovatieve vormen van participatie en zeggenschap. Op het vlak van participatie en democratische

vernieuwing loopt gemeente Groningen landelijk gezien voorop. Digitale democratie staat hier echter nog in de kinderschoenen. In de Oosterparkwijk deden we bijvoorbeeld met het wijkpanel van de Coöperatieve Wijkraad ervaring op met een online dialoog over de wijkagenda en in de Wijert konden inwoners online stemmen bij de Wijkdeal. We maken er dus her en der succesvol gebruik van, maar het ontbreekt nog aan een integrale en coherente aanpak

De insteek van de Gemeente Groningen, zoals besproken met uw Raad in 2016 in een [sessie over Gebiedsgericht werken en de rol van de Gemeenteraad](#), is dat we toewerken naar meer zeggenschap van bewoners over hun eigen wijk of dorp. In de vastgestelde notitie '[Experimenteren in het gebiedsgericht werken](#)' staat hierover het volgende: 'We zetten de beweging in gang dat het gesprek, de afweging en de prioriteitsstelling van de gebiedsagenda steeds meer in de wijken plaatsvindt en willen zeggenschap naar de buurten brengen'. Ook de Griffie is voor de gemeenteraad op zoek naar andere manieren van werken en naar digitale middelen om het raadswerk en stukken toegankelijker maken voor inwoners. Daarnaast werkt de gemeente aan de betrokkenheid van inwoners bij stedelijke vraagstukken en beleid. Het ontwikkelen van digitale democratie kan bijdragen aan dit doel.

Meer en andere bewoners betrekken

We zetten ook in op digitale democratie omdat dit past bij de werkwijze van een toekomstbestendige gemeente die opgavegericht en integraal samenwerkt met bewoners. Daarnaast hebben digitale middelen een aantal belangrijke voordelen. Zo wordt het voor bewoners makkelijker en dus meer laagdrempelig om mee te denken, mee te beslissen en te adviseren. Groningen wil daarmee meer en andere inwoners betrekken: jongeren, werkenden met (jonge) kinderen en inwoners die niet op inloopavonden of andere bijeenkomsten afkomen. Dit is een aanvulling op andere vormen van participatie, geen vervanging.

De Stem van Groningen

We willen een overkoepelend platform, De Stem van Groningen, gebruiken, dat voor en door Groningen kan worden ingezet. Deze website moet op termijn hét platform worden voor digitale participatieprocessen, bekend bij en gebruikt door gemeente en inwoners.

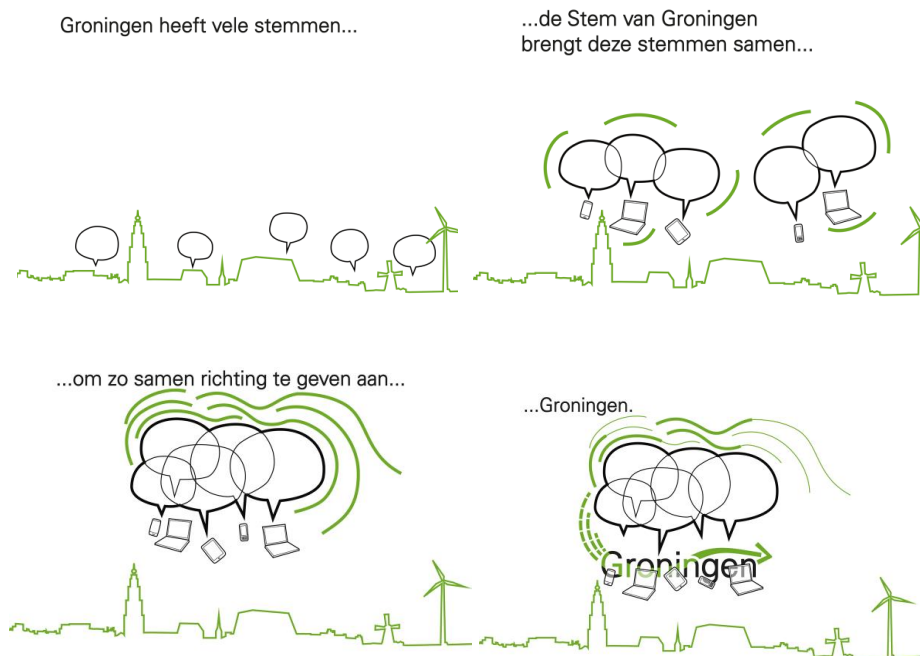
Consul: open source platform

Er zijn veel commerciële aanbieders van participatieplatforms en er zijn ook een aantal open source platforms. Wij maken gebruik van het platform *Consul*. Dit is een Open Source participatieplatform dat is ontwikkeld in Madrid. Dit platform biedt

veel verschillende mogelijkheden van participatie. De keuze is op Consul gevallen omdat dit platform al heeft bewezen te werken in meer dan 100 steden en (overheids)organisaties in de hele wereld. Doordat de software open source is hebben we zelf regie op de ontwikkeling van de software en maken ons niet afhankelijk van één marktpartij.

Wat kan er op een online participatieplatform?

Op het platform is ruimte voor online dialoog. Dit kan zowel op wijkniveau als op stedelijk niveau, thematisch en gebiedsgericht. Er is ruimte voor meer, zoals: scenario's voorleggen, ideeën en reacties verzamelen, een proces van burgerbegroting organiseren, bewoners laten agenderen, stukken laten becommentariëren, stemmen en co-creatie.

Virtueel Groningen

Groningen werkt aan het programma Virtueel Groningen onder het motto:

“Groningen opereert regelgevend, handhavend en vooral dienstbaar. Dit is de stad van onze inwoners en ondernemers en wij mogen daar als gemeente aan bijdragen. In Virtueel Groningen liggen democratie en dienstverlening steeds dichterbij elkaar.”

Toegankelijke digitale participatiemiddelen kunnen en mogen dus niet in ontbreken in de gemeente Groningen van de toekomst. We hebben al grote stappen gezet in onze ‘offline participatie’ en streven ernaar het digitale equivalent hiervan stevig en gelijkwaardig neer te zetten. Virtueel Groningen heeft ondersteunende principes geformuleerd die relevant zijn bij de implementatie van digitale democratie. Zoals: makkelijk in gebruik, digitaal als keuze, begrijpelijkheid en veiligheid van gegevens. Deze principes passen we ook toe bij het vormgeven en implementeren van de Stem van Groningen.

Digitale inclusie, online als aanvulling in een participatieproces.

Bijzondere aandachtspunten zijn toegankelijkheid en digitale inclusie.

Voor sommige mensen werken digitale middelen drempelverlagend, voor anderen werken ze juist drempelverhogend. Digitale participatie wordt nadrukkelijk ingezet als aanvulling op bestaande processen en methoden. Het mag en zal geen vervanging worden van fysieke bijeenkomsten. Ontmoeting en gesprek zijn belangrijk, daarom zetten we in op òn/èn: offline en online. In de Oosterparkwijk hebben we al op kleine schaal geëxperimenteerd met een ondersteuningsaanbod en plekken in de wijk waar bewoners geholpen worden bij computergebruik, de werking van het participatieplatform en hun online bijdrage. Dat willen we uitbouwen.

Om digitale participatie succesvol te laten worden is een goed procesontwerp, we noemen dat 'Factor D' (van Democratie), essentieel. Wanneer vraag je inwoners online te participeren en wanneer is een live-ontmoeting beter? Hoe vullen beide manieren elkaar aan? We ontwikkelen een 'Toolbox Participatie', waarin we expertise samenbrengen. We maken gebruik van de ervaring van andere gemeenten rondom digitale participatie. Daarnaast kunnen we bouwen op de rijke ervaring met participatieve processen binnen onze eigen organisatie. Ook is een goede communicatiestrategie rond de introductie van belang.

Momenteel is er een werkende testomgeving waarop de software getest wordt. Er wordt onderzocht en getest welke functionaliteiten het beste passen bij welk type proces. Dit is om kennis te maken met de software en deze goed zo goed mogelijk in te richten. We beginnen online in het najaar met een aantal participatieprocessen om zo te leren en verder te bouwen op de opgedane ervaringen.

Budget

Recent werd onze innovatie-subsidieaanvraag bij het ministerie BZK van 96.000 euro toegekend. Hiermee gaan we de software doorontwikkelen. Deze aanvraag is gedaan door Gemeente Groningen samen met Gemeenten Enschede en Emmen, die ook gebruik maken van deze software en waarmee we intensief samenwerken. Verder liften we mee op de landelijke pilot, waar begeleiding vanuit het ministerie wordt bekostigd. En zijn de ontwikkelkosten gedekt vanuit het budget Gebiedsgericht Werken/StadDoetMee, vastgesteld bij de begroting 2019.

Tegelijk met de evaluatie van de experimenten zullen we in het voorjaar uw Raad informeren over de voortgang.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
Peter den Oudsten

de secretaris,
Diana Starmans

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.